

2022'NİN İLK GÜNLERİNDE ERMENİSTAN'DAKİ GELİŞMELER

Tutku DİLAVER

Analist

Ermenistan ile Türkiyenin özel temsilcileri 14 Ocak 2022de Moskovada ilk kez bir araya gelirken, Ermenistanda ilginç gelişmeler yaşanmaya devam ediyor. Ermenistanda Dışişleri Bakanlığı yetkilileri Türkiyeyle diplomatik ilişkilerin tesisi ve sınırların tekrar açılması konusunda umutlu olduklarını dile getiriyorlar.[1] Ermeni uzmanlara göre Ermenistan iyi niyetini hava sahasını Azerbaycan ve Türkiye uçaklarına açarak gösterdi.[2] Hatta Türkiye-Ermenistan arasında karşılıklı uçuşlar tekrar başlatılacak. Bunlara ek olarak Türk mallarına uygulanan ambargo da sonlandırıldı. İşte Türkiye-Ermenistan ikili görüşmeleri böyle bir ortamda 14 Ocak itibariyle start almış oldu. Görüşmeden sonra her iki ülkenin de dışişleri bakanlıklarından ortak bir metin yayınlanarak temsilcilerin ön koşul olmaksızın tam normalleşme için müzakerelere devam edileceği konusunda anlaşmalarını belirttiler.[3]

Ancak Ermenistan-Türkiye ilişkileri açısından umut vadeden bu gelişme Ermenistanın bölgesel barışa yapacağı katkılarla yakından ilişkili. Zira geçmişte Ermenistan ile Türkiye sınırının kapatılması ve diplomatik ilişki kurulmamasının sebebi Ermenistanın Dağlık Karabağ, Zengezur ve Nahcivana karşı başlattığı saldırılardı. Dağlık Karabağın işgalinin ardından Türkiye ilk önce Ermenistana ticari uçuşları ve ulaşım yollarını kapatmış ardından, işgal kaldırılana kadar sınırlarını kapatmıştı. Dolayısıyla Ermenistan-Azerbaycan ilişkileri Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde önemli etkenlerden biri oldu.

Bu bağlamda içerisinde bulunduğumuz dönemdeki gelişmelere bakıldığında, Ermenistan tarafından Rusyanın etkisiyle bir yandan olumlu adımlar atılırken, içerdeki bazı gelişmeler değişen bir şey olmadığı algısına yol açıyor. Zira 2020 Karabağ savaşından sonra ortaya çıkan barış arayışı ortamı Ermenistanın hamleleriyle zaman zaman test ediliyor. Bunlardan biri 2021 Ermenistan seçimleri sırasında Azerbaycan-Ermenistan sınırında çıkan gerginlikler idi. Zira Ermeni yetkililer, Azerbaycanın mevcut sınır hattındaki sınır işaretleme çalışmaları sırasında, durumu Azerbaycan askerlerinin sınırdan geçerek Ermenistana saldırdığı şeklinde yansıtmışlardı. Seçimlerden hemen önce başlayan gerginlik nedeniyle Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyanın yardımcısı Tigran Avinyan Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütünden (KGAÖ) yardım istendiğini açıklamıştı.[4] Ancak daha sonra Ermenistandan KGAÖ sekreterliğine resmi bir başvuru olmadığının bildirilmesi kafaları karıştırmıştı.

KGAÖye karşı Ermenistanda ilgi ve inanç azalmışken, Kazakistanda meydana gelen

olayları dindirebilmek için KGAÖ çerçevesinde Ermenistan askerlerinin Kazakistana barış gücüne alınması, Ermenistan halkının gözlerini bir kez daha KGAÖye çevirmesine neden oldu. Tam da bu sırada Azerbaycan-Ermenistan temas hattında bir kez daha ateşkes ihlalleri sıklaşmaya başladı.

Bir yanda ateşkes ihlalleri sürerken, 14 Ocakta Ermeni basınında Ermenistan ordusunun yedek askerlerinin eğitime çağırıldığı haberleri yansıdı. Ermenistanda yedek askerlerine seferberlik çağrılarında geçtiğimiz yılın ortalarında başlanmıştı. 25 Ağustosta başlatılan eğitimler 3 aylık periyotlar halinde yapılıyor. 3. Grup yedek asker de eğitime çağırıldı. Ermenistan ordusunda Karabağ savaşı sırasında gönüllülerin yetersiz ve etkisiz savunma yaptıkları fikri Ermenistanda oldukça yaygın bir düşünce. Ermenistan ordusunun da gelen eleştiriler sonrasında, böyle bir uygulama başlattığı tahmin edilebilir.

Ermenistanın askeri açıdan böyle bir eksiği olduğunu savunan bazı silahlı gruplar, Ermenistan devletinden bağımsız olarak bir süredir böyle faaliyetler yürütüyorlar. Bunlardan en dikkate değer olanı kendisine Ermenistan yedek ordusu adını veren VoMA adlı özel bir silahlı grubu. Gönüllülerden oluşan bu silahlı grup, Ermenistanda gelecekte Türklere gelecek tehditlere karşı gönüllülere silah eğitimi verdiğini internet sitesinden ilan ediyor. 2020 Karabağ savaşı sırasında da gönüllü olarak görev alan bu silahlı grup daha sonrasında da silah bırakmamış ve silahlı gönüllü eğitim faaliyetlerine devam etmiştir. Üstelik daha önce bu grup basına bir elinde silah diğer elinde haç tutan rahibin görüntüleriyle yansımıştı. Rahibin de bu gruba destek için kutsama üzerine ayinler düzenlendiği, yine grubun internet sayfasından ve sosyal medya hesaplarından görülebiliyor.

Ermenistanda çatışmaların tekrar başlamasını arzu eden ayrılıkçılar hala varlığını sürdürüyor. Bu tip gruplar Ermenistan muhalefetinden destek gördüğü gibi, Hankendide varlığını sürdüren de facto yapı tarafından da destekleniyor. Ancak Azerbaycan ile Ermenistan arasında yeni bir gerginliğin çıkması ya da Ermenistanın Azerbaycan topraklarını yeniden işgale kalkışması Türkiye ilişkilerin geleceğini de etkileyecektir. 14 Ocakta Türkiyenin Azerbaycanla diplomatik ilişkilerinin yeniden tesisi vesilesiyle Türkiye Dışişleri Bakanlığının yayınladığı mesajda, söz konusu ilişkilerin Şuşa Bildirgesiyle müttefikliğe vardığının da altını çizildi.[5] Şuşa Beyannamesine göre taraflardan birinin toprak bütünlüğü ve egemenliğine saldırı olması halinde, BM kurallarına uygun olarak, taraflar saldırının önlenmesi amacıyla gerekli işbirliğini yapacaktır denilmektedir. Dolayısıyla Ermenistanın Azerbaycan topraklarına herhangi bir saldırı gerçekleştirmesi, Türkiyeyle ilişkilerinde de yakından ilgili olmaya devam edecektir.

Ermenistanda aşırı ve milliyetçi grupların faaliyetlerine göz yumulması, Ermenistanın öz çıkarlarını ve menfaatlerine aykırıdır. Zira, yine 14 Ocakta Ermenistan Başbakanı Paşinyan, Azerbaycanla demiryolu bağlantısını kuracak olan Megri-Yerkassh demiryolu hattının restorasyon çalışmalarına başlanması için bir çalışma grubu kurulması emrini verdi.[6] Bu adım bölgesel ulaşım hatlarının açılması açısından önemli bir adım. Ermenistanın bölgesel projelerde yer alma iradesine bağlı kaldığına işaret ediyor.

Kısa vadede Ermenistan içinde meydana gelen bu gelişmelerin kalıcı etkileri olup olmayacağı ve Azerbaycan-Ermenistan-Türkiye ilişkilerine uzun vadeli etkilerini izlemeye

devam etmek gerekiyor.

[1] Ermenistan Dışişleri Bakanlığında Türkiye açıklaması, Ermenistan Kamu Radyosu, 14 Ocak 2022, <https://tr.armradio.am/2022/01/14/ermenistan-disisleri-bakanligindan-turkiye-aciklamasi/>.

[2] Are ties finally warming between Turkey and Armenia?, Ahval News, 2 Eylül 2021, <https://ahvalnews.com/turkey-armenia/are-ties-finally-warming-between-turkey-and-armenia>.

[3] No: 18, 14 Ocak 2022, Türkiye ile Ermenistan Normalleşme Süreci Özel Temsilcileri Büyükelçi Serdar Kılıç ve Ermenistan Parlamentosu Başkan Yardımcısı Ruben Rubinyanın Görüşmeleri Hk. , Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 14 Ocak 2022, https://www.mfa.gov.tr/no_-18_-turkiye-ile-ermenistan-normallesme-sureci-gorusmeleri-hk.tr.mfa.

[4] Armenia-Azerbaijan Conflict: Has Armenia Requested CSTO Intervention Over Border Tensions With Azerbaijan, Eurasian Times, 14 Mayıs 2021, <https://eurasianimes.com/armenia-azerbaijan-conflict-armenia-requests-csto-intervention-over-border-tensions-with-azerbaijan/>.

[5] No: 17, 14 Ocak 2022, Azerbaycanla Diplomatik İlişkilerimizin Yeniden Tesisinin 30uncu Yıldönümü Hk., Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 14 Ocak 2022, https://www.mfa.gov.tr/no_-17_-azerbaycan-la-diplomatik-iliskilerimizin-yeniden-tesisinin-30-uncu-yildonumu-hk.tr.mfa.

[6] PM Pashinyan orders creation of working group to restore Yeraskh and Meghri sections of the railway, Ermenistan Kamu Radyosu, 14 Ocak 2022, <https://en.armradio.am/2022/01/14/pm-pashinyan-orders-creation-of-working-group-to-restore-yeraskh-and-meghri-sections-of-the-railway/>.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM □ katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "2022'NİN İLK GÜNLERİNDE ERMENİSTAN'DAKİ GELİŞMELER." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2022 / 5. Ocak 17. Erişim Haziran 19, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/2022-NIN-ILK-GUNLERINDE-ERMENISTAN-DAKI-GELISMELER>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır